

*Збаразька централізована бібліотечна система
Методично – бібліографічний відділ*

Серія: «Повернуті імена»

Жила Володимир

"Він жив з Україною в серці"

(90 років від дня народження)

Біо-бібліографічний посібник

м. Збарж
2009 р.

Посібник присвячений творчості відомого українського вченого, літературознавця і політичного діяча Володимира Жили.

Матеріал систематизовано в хронологічній послідовності і згруповано у п'яти розділах:

- Вступне слово про видатну людину.
- Біографія В. Жили.
- Література.
- Про життєвий і творчий шлях.
- Володимир Жила в довідкових виданнях.

У разі відсутності матеріалів в фондах центральних бібліотек їх можна замовити по МБА.

Видання адресоване бібліотечним працівникам, краєзнавцям та широкому загалу читачів.

Укладач:

Н. Сенчишин, бібліограф методично –
бібліографічного відділу ЦБС

Комп'ютерний набір:

Г. Ігнат'єва

Відповідальна за випуск:

О. Бойко, директор ЦБС.

Вступне слово про видатну людину.

*«Література – «сумління»
народу, правдивий свідок
народного життя – мала,
має і матиме завжди
найповажніше завдання
в розвитку кожного народу»*

В. Жила

Розбудова незалежної та демократичної України можлива лише за умови поваги до власних витоків, нашого коріння, повернення із забуття сотень і тисяч подій, фактів, імен видатних людей, що поклали своє життя на спорудження підвалин нашого майбутнього. Щоб створити дійсно свідому українську націю нам необхідно звернутись до свого славетного минулого, наших земляків, які у різних галузях науки та з різних куточків земної кулі прославляли свою рідну землю.

Володимир Жила – це людина із великої літери, що змогла завдяки своїй цілеспрямованості та невтомній праці проповідувати українську ідею з-за кордону. Уродженець м. Збараж був змушений емігрувати, поневірятися по чужих землях, проте він ніколи не забував про своє коріння. Саме на час еміграції припадає його найбільш активна та плідна діяльність.

Володимир Іванович Жила відомий широкому читацькому загалові як редактор книги «Збаражчина» (у 2-ох томах) і автор книг: «Апостольський Екзархат у Німеччині та Скандинавії», «Йогаин Вольфганг фон Гете в українській літературі» (німецькою мовою). Крім того він є автором наукових праць: «Ідейні основи Шевченкової «Гамалії», «Гетьман Іван Мазепа під турецькою опікою: Історія та оцінка», «З історії українознавства і славістики в Канаді» та ін.; численних статей, нарисів, рецензій з літератури, ономастики і топоніміки, редактор, співредактор і видавець університетських записок із порівняльного літературознавства.

Протягом творчого життя Володимир Жила незмінно цікавився літературою, жив нею і постійно засвідчував свою

присутність у літературному процесі рецензіями, науковими розвідками та відгуками на художні новинки. Бібліографія його виступів у періодиці в цій царині просто вражає, оскільки налічує понад 1500 публікацій. А це означає, що повз увагу вдумливого, уважного критика не пройшов жоден політичний, літературний твір, жодна книга варта уваги і аналітичного прочитання.

Великий пласт літературознавчих праць Володимира Івановича присвячений творчості його сучасників – прозаїків і поетів. Важко назвати хоча б один помітний прозовий твір, що народився в середині ХХ ст. під пером еміграційного письменника, який би пройшов повз увагу В. Жили Він ніколи не ставив собі за мету вишукати недоліки. Свою мету літературознавець вбачав у тому, щоб сприяти розвитку таланту, а не притуплювати його ріст.

Саме з таких позицій написані рецензії на книги Дмитра Нитченка-Чуба, Миколи Понеділка, Романа Колісника, Антона Драгана, Діметріо Мальта, Ліди Палій, Ганни Черинь та багатьох інших. Як аналітик В. Жила завжди намагався бути гранично об'єктивним, не перехвалювати автора і не ганьбити його. Він шукав тої «золотої середини», яка відкривається людям мудрим і талановитим.

Вагоме місце в творчому доробку Володимира Ж. займають переклади. Володіючи кількома мовами, він ще за молодих літ багато уваги приділяв перекладам цікавих статей і праць. Але перша ґрунтовна перекладена книга побачила світ лише 1979 року. Це була праця Івана Зіменського під назвою «Opis fonetyczny języka ukrainsiego».

Доктор Жила до останньої хвилини свого життя щиро радів і вболівав за свою Україну, кожною часткою серця прагнув якомога більше зробити для її процвітання.

Велика творча спадщина д-ра Володимира Жили має неоціненне значення і є невід'ємною скарбницею духовної культури та національно-духовної розбудови й суспільного поступу України.

«Володимир Жила – видатна постать серед української еміграції. Це науковець доброї кляси, який збагатив українську культуру численними науковими працями і дав ними поважне свідоцтво чужоземному світові про її неоспориму самобутню вагомість...»

Василь Ящун.

Володимир Жила народився 25 червня 1919 р. в старовинному містечку Збараж, що на Тернопільщині. Родина Жилів проживала в північному районі міста у так званих Садках Великих (сьогодні вулиця Шашкевича). Батько – Іван Жила працював вчителем, мати – Софія, була жінкою глибоко релігійною і строго дотримувалась приписів християнської моралі.

Середню освіту Володимир здобував спершу у народній школі (1926-1930), а згодом у польській гімназії, оскільки української в ті часи у місті не було.

У 1938 р., успішно закінчивши гімназію, талановитий юнак поступає на правничий факультет Львівського університету.

У травні 1941 р. В. Жилу покликали до червоної армії. В липні цього ж року юнак, як і сотні тисяч інших військових, опиняється в німецькому полоні. Перебуваючи перед німецькою займанщиною, він береться за видання журналів «Україна» (1943-1945), «Вояцька слава» (1944-1945), в яких пропагуються ідеї незалежності України та національного розвою. Під час перебування в таборах він редагував також культурно-освітні видання, призначені виключно для військовополонених. Один з таких довідників мав назву «Факти і цифри проти більшовизму».

1945 р. доля звела Володимира Жилу з легендарним отаманом Бульбою Борівцем, який формував парашутну бригаду Української Національної Армії, у яку набирали здібних і військово-вишколених молодиків, які горіли бажанням боротися з більшовиками. В. Жилі Отаман дав таке доручення: «З уваги на ваші кваліфікації тимчасово доручаю вам обов'язок політично-

освітнього вишколу. Знаю, що це буде нелегка праця, але ви її виконаєте». Політичні промови Володимира Ж. перед вояками користувалися заслуженим успіхом і їх неодноразово з цікавістю вислухував і сам Отаман. За цю діяльність у парашутній бригаді Української Національної Армії його згодом нагородили хрестом Українського Козацтва із золотою лавровою гілкою.

Після закінчення війни доля закидає Жилу в Австрію у місто Філлях. Тут він працює в англійському відділі цензури для цивільного населення, а потім в УНРРА, а відтак в ІРО. Тут же в Філляху, В. Жила починає редагувати часопис «Українські вісті»

Починаючи з серпня 1945 р. Володимир Ж. виконував обов'язки зв'язкового між Українським Допомоговим Комітетом у Філляху та англійською окупаційною владою.

З січня по серпень 1946 р. активний у громадському і суспільно-політичному житті молодий політик стає командиром першого українського переселенського табору «Піккольо», що знаходився в англійській окупаційній зоні Австрії.

У серпні 1947 р. В. Жила виїжджає на еміграцію в Бразилію. Тоді він був уже сімейною людиною, його дружиною стала Ірина Баган, уродженка м. Тернопіль. Дуже важкою була дорога Жилів на Захід. У збірному таборі в Німеччині молоде подружжя несподівано затримали, з уваги на вік доньки Святослави, якій тоді виповнилося лише одинадцять місяців. У цьому таборі вони перебувають лише до травня 1948 р. Працює В. Жила в канцелярії та виконує у таборі обов'язки представника Української Переселенчої Ради при ЦПУЄН з Мюнхена.

З 1948 по 1952 рр. сім'я Жилів перебуває у Бразилії в місті Сан Пауло. Там він спочатку працював на будові Дженерал Моторс, а з 25 вересня 1948 р. почав видавати часопис «Наша думка». Офіційним редактором був Михайло Дзюра, але головну редакторську роботу виконував Володимир Жила.

Після закриття часопису через брак коштів він влаштовується на роботу в американському м'ясокомбінаті «Сфифт». Водночас стає одним із засновників Українського Товариства «Соборність».

27 листопада 1951 р. сімейство Жилів поповнилось ще одним членом – сином Любомиром, що поклато нові труднощі та обов'язки на главу родини. 13 квітня 1952 р. сім'я залишає Сан Пауло і 16 квітня вилітає до Монреалю.

17 квітня В. Жила прибуває на постійне місце проживання до Вінніпегу, де спочатку працює в адміністрації часопису «Новий шлях».

Незважаючи на невлаштований побут та непросте фінансове становище сім'ї, Володимир Жила продовжував активно займатися громадською роботою, знаходив час для наукових занять та конференцій.

22 червня 1952 р. він виголосив у Вінніпезі на урочистій академії, присвяченій мартирологів Української католицької церкви доповідь «Мученицький шлях української католицької церкви на рідних землях», 22 січня 1953 р. в УВАН у Вінніпезі виголосив доповідь «До психологічно-історичної характеристики процесів духовного творення українського народу».

У вересні 1953 р. він вирішує продовжити навчання і вступає на студії інженерії в Манітобському університеті. Згодом переходить на Математично-природничий факультет, де 20 травня 1959 р. здобуває ступінь бакалавра. У вересні 1959 р. починає студії магістерії у слов'янському відділі Манітобського університету. 16 жовтня 1962 р. тут же здобув магістерський диплом за працю «An Analytical Study of the Surnames in the Kharkov Register of 1660». З 1862-ого р. почав докторські студії під керівництвом проф. д-ра Ярослава Рудницького у Манітобському університеті.

Для подружжя Жилів світ не замикався на побутових клопотах, особливе щастя вони вбачали у вихованні дітей. Неабиякою радістю стала для них поява на світ Святослави Марти. У Канаді з'явиться на світ ще одна доня Романна Софія, що стала улюбленицею сім'ї.

У вересні 1959 р. він організовує у Грент Парк Гайскул географічний клуб та починає видавати журнал «Globe». 25 жовтня 1957 р. В. Жила став громадянином Канади. У цій країні він залишив тривкий і помітний слід, адже вся його діяльність

була спрямована на благородну справу визволення України і утвердження її доброго імені в світі. Однак його вабили широкі перспективи, тому в листопаді 1963 р. разом і сім'єю він переїжджає до США, де стає асистентом-професором у відділі чужих мов у Техас Технолодникал Коледж в Лаббоку.

У серпні 1968 р. отримує підвищення до «Асошіейт» професора, а в лютому 1968 р. очолює Комітет Організації Симпозіуму з порівняльної літератури. Разом з тим В. Жила викладає російську та німецьку мову і літературу Техас Технолодникал Коледж і керує тут слов'янським відділом.

В науковому світі Америки його ім'я поступово здобуває широку популярність і заслужено користується великою пошаною. Він член таких наукових організацій та інституцій: НТШ у США, УВАН в Канаді, Українська Могилянсько-Мазепинська Академія (віце президент, 1988-1992 рр.), українське історичне товариство, Постійна Конференція українських письменників «Слово», Конференція редакторів наукових журналів, Товариство студій етнічних літератур у США, Американське товариство порівняльної літератури, Асоціація модерних мов, Українське Шекспірівське товариство, Техаський Відділ Американського товариства учителів слов'янських і східноєвропейських мов (заступник президента 1966-1968 рр., президент 1968-1969 рр.), Американське південно-центральне товариство сучасних мов, Товариство студій «Дата і сюрреалізму», осередок української культури й освіти у Вінніпезі, Українсько-Американська асоціація університетських професорів.

Останні кілька десятків років життя вченого пройшли у Техасі, що став для нього другою батьківщиною, милою серцю і душі. 18 вересня 1969 р. д-р Жила став громадянином США.

У 1986 р. наш земляк очолив міністерство культури і науки, а згодом міністерство зовнішніх справ Уряду УНР в екзилі. Після проголошення незалежності України В. Жила ще більше активізував свою політичну діяльність. У червні та вересні 1992 р. він 28 днів мешкав у Києві, майже тиждень перебував на засіданнях Верховної Ради, використовував кожную нагоду, щоби чимось допомогти землякам. Виступив із доповідя-

ми у Національній бібліотеці України ім. В. Вернадського, в Київському технологічному інституті харчової промисловості. Зустрічався з тернополянами на зборах Крайового руху в Тернополі та в обласній організації Спілки письменників України, відвідав Збаражчину та дорогі серцю місця де пройшло його дитинство і роки юності.

Володимир Жила – людина непересічна, такі як він змінюють хід історії, своєю силою волі, характеру, є прикладом для прийдешніх поколінь. Увесь світ сколихнула звістка, що з'явилася в газетах штату Техас: «Лаббок, Техас – У вівторок 16 листопада 2004 року відійшов у вічність д-р Володимир Жила – відомий мовознавець, літературознавець, автор багатьох книг і рецензій, довголітній професор факультету іноземних мов при Техаському університеті та успішний організатор різних літературних симпозіумів.

Відхід такої особистості як проф. Жила є глибокою втратою не лише для його родини, але і для всієї української спільноти взагалі».

Володимир Жила – це ціла віха історії нашого народу, що вистояв численні поневолення, гноблення, проте непохитно йшов до своєї мети. Пам'ять про нього як про науковця, незрівнянного літературознавця, критика, письменника та просто хорошу людину назавжди залишилася у багатьох українських серцях, ставши прикладом жертвовного служіння світовій науці та літературі вихідця з української глибинки, доля якого – яскравий поступ вірного сина стражденної України.

Література

Збаражчина [Текст]: збірник ст. матеріалів і спогадів: В 2 Т./ред. проф. В. Жила; літ. ред. проф. д-р. Я. Славутич. – Нью-Йорк; Париж Сідней; Торонто, 1980. (Наук. т-во ім. Т. Шевченка: Укр. архів).

Т. 1. – 1980. – 740 с. – (НТШ: Укр. архів; Т. X)

Т. 2. – 1985. – 523 с. – (НТШ: Укр. архів; Т. XXXI).

Творчість Яра Славутича. Кн. 2. Дослідження, статті та рецензії упоряд. В. Жила.-К.: Дніпро; Едмонтон: Славута, 1997.- 912 с.

Жила, В. Узорчастий «Рушник», мережаний письменниками мальовничої Збаражчини [Текст] / В. Жила. – Збараж: «Обрій», 2002. 23 с.

* * *

Жила, В. «Чорноземи чудодійно гоять рани» [Текст] / В. Жила // Свобода. – 1962. – 29 серп.

Жила, В. Політичний здобуток нашої історичної науки [Текст]/В. Жила // Український історик.-1986.-№ 1/2.-С. 121-124.

Жила, В. Ще одна цінна праця про взаємини України з Росією [Текст] / В. Жила // Свобода. – 1991. – 15-17 січ.

Жила, В. За силу рідного слова [Текст] / В. Жила // Свобода. – 1991. – 3 квіт.

Жила, В. «Я є вічний оптиміст» [Текст] / В. Жила // Тернопіль вечірній. – 1992. – 11 лип.

Жила, В. Молодіжний літературний процес в Україні [Текст] / В. Жила // Визвольний шлях. – 1996.-№ 4. – С. 499-504.

Жила, В. Гарне досягнення в поезії [Текст]: [творчість Л. Палій] / В. Жила // Визвольний шлях. – 1997. - № 1 (січ.). – С. 102-105.

Жила, В. Монографія про творчість Яра Славутича [Текст] / В. Жила // Визвольний шлях.-1997.-№5. – С. 613-618. – Рец. на кн.: Сорока, П. Поетичний світ Яра Славутича / П.Сорока. – Тернопіль: Лілея. 1995. – 176 с.

Жила, В. «Сміх, що не ображає» [Текст]: [про книгу Р. Колісника «Найкращі хлопці з Дивізії»] / В. Жила // *Визвольний шлях*. – 1997. – №3 (берез.). – С. 373-374.

Жила, В. У боротьбі за українську національну ідентичність [Текст] / В. Жила // *Визвольний шлях*.-1999.-С. 107.

Про життєвий і творчий шлях.

Сорока, П. Володимир Жила: Життя і творчість [Текст] / П. Сорока. – Тернопіль.; Збараж: Лілея, 1999. – 298 с.

Кравчук, Н. Політичні погляди і наукова діяльність Володимира Жили [Текст] / Н. Кравчук. – Тернопіль; Збараж: «Рушник», 2006. – 94 с.

Сорока, П. З думкою про Україну: [Текст]: [про літературознавця, філософа, публіциста, редактора В. Жилу] / П. Сорока // *Реабілітовані історією: Книга Пам'яті Збараського району*. – Тернопіль: Збруч, 2006. – С. 26-27.

Прашко, І. Володимир Жила – професор, літературознавець [Текст] / І. Прашко // *Збаражчина: зб. статей, матеріалів і споминів*. – Нью-Йорк, 1980. – Т. 1. – С. 539-541.

* * *

Мошинський, Ю. 70-ліття д-ра В. Жили і його праця як міністра культури при уряді УНР [Текст] / Ю. Мошинський // *Український голос*. – 1980. – 28 серп. – С. 7.

Ящун, В. Президент екзильного уряду України [Текст] / В. Ящун // *Свобода*. – 1989. – 27 трав.

Барагура, В. Відзначення 70-річчя професора В. Жили [Текст] / В. Барагура // *Свобода*. – 1989. – 12 верес.

Барва, Г. Більше півстоліття – шлях до Батьківщини [Текст] / Г. Барва // *Народне слово*. – 1992. – 21 лип.

Мельничук, Б. Літературознавець, редактор, публіцист [Текст]: [80 років від дня народження Володимира – Тараса Жили] / Б. Мельничук // *Тернопіль вечірній*. – 1990. – 25 черв.

Боклінка, Н. Відзнака президента України [Текст]: [проф. В. Жилу, що проживає в США, нагородили орденом «За заслуги» III ступеня] Н. Бокліна // Збараж – місто в Медоборах. – 2001. - № 4. – С. 25.

Філик, І Ясний промінь пам'яті [Текст]: [вийшла дипломна робота молодого історика Наталії Кравчук «Політичні погляди і наукова діяльність Володимира Жили»] / І. Філик // Народне слово. – 2007. – 9 берез.

Про В. Жилу Б Дерній написала п'єсу «Сила орлиного крила» (Тернопіль, 2003).

Володимир Жила в довідкових виданнях.

Жила Володимир-Тарас – літературознавець, публіцист, редактор [Текст]// «Журавлина» книга: Тернопільська українська західна діаспора: словник імен. – Тернопіль, 2001. – Ч.1. А-Ї. – С.204-206.

Мельничук, Б. Жила Володимир-Тарас Іванович (25.06. 1919, м. Збараж) – літературознавець, публіцист, редактор [Текст] / Б. Мельничук // ТЕС. – Тернопіль, 2004. – Т.1. А-Й. – С. 575: фотогр.

Жила Володимир Іванович [Текст] // Література землі Збаразької: бібліограф. посібник. Вип.2 / уклад. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж: ЦБ, 2005. – С. 43-44.

90 років від дня народження Жили Володимира Івановича [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаразьчини на 2009 рік / уклад. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж: ЦБ, 2008. – С. 13-14.

90 років від дня народження Володимира Жили [Текст] // Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2009 рік: бібліограф. покажчик / уклад. М. Друневич; ред., О. Раскіна, Г. Жовтко. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. – 128 с.

* * *

З м і с т

1. Вступне слово про видатну людину	3
2. Біографія В. Жили	5
3. Література	10
4. Про життєвий і творчий шлях	11
5. Володимир Жила в довідкових виданнях	12